

כל שעה פרק שני פסחים

ל"א

עין משפט
נר מצוה

מתני' אלו ירקוס שאדם יוצא בהן ידי חובתו צהורם ובתמכא ובעולשי' ובחרהצינא ובמרור. כולהו מפרש בגמ' כבושין. בחומץ: שלוקין. מבושלין הרבה מאד עד שנימוחין: מבושלין. כדרך צישול: ומלטריפין לכוזים. אם אין לו מאחד מהן כזית אבל יש לו מזה חצי זית ומזה חצי זית מלטריפין זה עם זה כדי לנאת ידי חובתו: וזדמאי וזמעשר ראשון נו'. אבל בטבל לא ואף על גב דמעשר ירק דרבנן הויא לה מזהו הצלה בעצירה דומיא לעצין שאינו נקוב לדמין צפיריקין: גב' חסא. ליעוג'א: היעדיני. עשב שקורין קרישפלי'א: סמכא. מרוביי'א: אלווסא דדיקלא.

איב הגדל ונכרך קציב לדקל שקורין ווידיל'א: מרריי'א. אמרשפוי'ל הויא פופר'ין: מרחלין. לא איתפרש שמו: ובחורין. חזרת: עולשי שדה. אע"ג דיש להן שם לזוי הרי הן כעולשי גינה: עסווס וטורא ומר ירואר. מיני ירקות: הידופונין. יש מפרשין אלושי'א: חזרת גליס. שם לזוי הויא: ערקלנין. מפרש בסוף פ' שני דעירובין: אלווסא חרזיתא הויא סבי גדול ועב ומין לענמו הויא: וחורשי על כל סלמדין. של ר' אליעזר ובקשמי לי חצר לסייעני שמעמ דבר זה מפיו ולא מאלמאי: שרף. כשפותמין ש' אטו כמלכ וקורין לייטוי'ן: מכסיפין. אינו ירוק מאד ככרמי אלא פלד'ש: כל ירוק ומרוויחו אית ליה יש לו שרף ופניו מכסיפין והן הן סימני מרור: מדברי גולן. כל המפרשין שמות הירקות כגון ממני ומנא דבר קפרא ורבי יהודה ור' מאיר ומנא דבי שמואל מולין ומכסיון שהמרור יש לו שרף ופניו מכסיפין שכל הירקות הללו רוחין אלו הם הסימנין והאלו: אמריי'א. פופר'ין: והא. אגן רישא דכולהו חזרת תנן: ומנא דבי שמואל נמי חזרת תנא דרישא אלמא הוי קמיה לכולהו: מנא בחזרת. כדמפרש טעמא דכרדבא ור' יונה: מאי חסא. מאי טעמא קרינן ליה חסא משום דזכר הוי דחס קרינא עלן אלמא להכי קיימא: למה נמשלו כמרור. דכתיב (שמות ח) וימכרו את חייהם: סחילה רכה. בתמילה נשתעבדו להן ע"י שר שפיו שוכרין אותן: מרור סופו קשה. הקלח שלו מתקשה עמך: הדרי ני. לא אוסיף עוד: מריסא דכופיא. מרה של דג ששמו כן: יי מלה. שהרי הוקשו: הידוף. עץ שהמתיק בו משה את מי מרה ואמרין (בסוטה) ומכילתא פרשם שגלן נס בתוך נס שהוה היה מר והוא הידוף: הידוף. הידוף. מין זרע וסס המות לזהמה הוא: הריפוי אינו ירוק ככסף מעשר דלניו פרי מאלל ואלן אכולל צעינן דומיא דלין ושכר ובקר ואלן דכתיב (דברים יד) ונתתה הכסף בכל אשר תאוו נפשך וגו': ואימא מרור חד. מינא הוא מהנך ירקות ולאו כל הני אלא מר שבוטן: כרמי כרישין של גינה: כרשי שדה. שלויי'ש: והרמוזה. מין דלעת הוא ובמסכת גרים (דף גה) מפ' קרא קרקחאי: אינן כלאים זה צוב. אע"ג שיש שם לזוי לנאת אינו כלאים בחצירו: חזרת צהורם גלן. וכן עולשין בעולשי השדה (זוגות וזוגות כמו שהן שנויי'ן): וכי סימא כולשו כהדי הדדי קסני. דכלל הני קאמר דאינן כלאים זה צוה חזרת עולשין וכרישין: זוגות וזוגות. חזרת וחזרת גלן או עולשין ועולשי שדה וכן כולן שנינו דאין כלאים זה צוה אכל חזרת בעולשין לא: מאי. כולן מרעין צערוגה אחת דלמר רב לעיל מרעין כהלכתן קא אלמר כדי שלא ינקו זה מזה כגון חמשה זרעוין צערוגה של ששה על ששה טפחים כמתנן במסכת שבת (דף פד):

מתני' ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בתמכא ובחרהצינא ובעולשין ובמרור ויוציאין בהן לזחין בין יבשין אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ומצטרפין לכזית ויוציאין בקלח שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפרדו: גב' חזרת חסא עולשין הינדבי תמכא אמר רבה בר בר חנה תמכתא שמה חררהצינא אמר רשב"ל אצוותא דדיקלא ובמרור מיריתא תני בר קפרא אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בעולשין ובתמכא בחרהלין בחרהבינין ובחורין רב יהודה אומר אף עולשי שדה ועולשי גינה וחזרת עולשי גינה וחזרת הא תנא לה רישא הכי קאמר אף עולשי שדה כעולשי גינה וחזרת רבי מאיר אומר

מתני' ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בתמכא ובחרהצינא ובעולשין ובמרור ויוציאין בהן לזחין בין יבשין אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ומצטרפין לכזית ויוציאין בקלח שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפרדו: גב' חזרת חסא עולשין הינדבי תמכא אמר רבה בר בר חנה תמכתא שמה חררהצינא אמר רשב"ל אצוותא דדיקלא ובמרור מיריתא תני בר קפרא אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בעולשין ובתמכא בחרהלין בחרהבינין ובחורין רב יהודה אומר אף עולשי שדה ועולשי גינה וחזרת עולשי גינה וחזרת הא תנא לה רישא הכי קאמר אף עולשי שדה כעולשי גינה וחזרת רבי מאיר אומר

אף עסווס וטורא ומר ירואר א"ל ר' יוסי עסווס וטורא א אחד הוא ומר זה הוא ירואר תני דבי (ר) שמואל אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בעולשין ובתמכא ובחרהצינא ובחרהלין ויוציאין בהן לזחין בין יבשין אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ומצטרפין לכזית ויוציאין בקלח שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפרדו: גב' חזרת חסא עולשין הינדבי תמכא אמר רבה בר בר חנה תמכתא שמה חררהצינא אמר רשב"ל אצוותא דדיקלא ובמרור מיריתא תני בר קפרא אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בעולשין ובתמכא בחרהלין בחרהבינין ובחורין רב יהודה אומר אף עולשי שדה ועולשי גינה וחזרת עולשי גינה וחזרת הא תנא לה רישא הכי קאמר אף עולשי שדה כעולשי גינה וחזרת רבי מאיר אומר

מתני' ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בתמכא ובחרהצינא ובעולשין ובמרור ויוציאין בהן לזחין בין יבשין אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ומצטרפין לכזית ויוציאין בקלח שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפרדו: גב' חזרת חסא עולשין הינדבי תמכא אמר רבה בר בר חנה תמכתא שמה חררהצינא אמר רשב"ל אצוותא דדיקלא ובמרור מיריתא תני בר קפרא אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בעולשין ובתמכא בחרהלין בחרהבינין ובחורין רב יהודה אומר אף עולשי שדה ועולשי גינה וחזרת עולשי גינה וחזרת הא תנא לה רישא הכי קאמר אף עולשי שדה כעולשי גינה וחזרת רבי מאיר אומר

מתני' ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בתמכא ובחרהצינא ובעולשין ובמרור ויוציאין בהן לזחין בין יבשין אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ומצטרפין לכזית ויוציאין בקלח שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפרדו: גב' חזרת חסא עולשין הינדבי תמכא אמר רבה בר בר חנה תמכתא שמה חררהצינא אמר רשב"ל אצוותא דדיקלא ובמרור מיריתא תני בר קפרא אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בעולשין ובתמכא בחרהלין בחרהבינין ובחורין רב יהודה אומר אף עולשי שדה ועולשי גינה וחזרת עולשי גינה וחזרת הא תנא לה רישא הכי קאמר אף עולשי שדה כעולשי גינה וחזרת רבי מאיר אומר

- קנו א ב מיי פ"ג מהל' מלה הלכה יג סגמ עשין מא טו"שע' א"ח סי' מעב סעיף ה'
- קנו ג מיי פ"ג מהל' מלה הלכה ג סגמ לאון רעט טו"שע' י"ד סי' רזו סעיף ז: י
- ליטוג'א (לייטוג'א).
- הסה.
- קרישפלי'א. עולש.
- מרובי'א. מרובין (מין צמח).
- ווידיל'א. קרקקת.
- אמרשפוי'ל. דקורית (צמח).
- פופר'ין (פופרשי'ין).
- טלופח. טלף החמור (מין עשב).
- אלישי'א. לענה.
- לייטוי'ן. נולד מעשבים דמיו חלב.
- פלדש (פלד'יש).
- חוריים.
- פופר'ין (פופרשי'ין).
- טלופח.
- שלויי'ש. בר.

רבינו חננאל (המשך)
נזרעין בערוגה אחת, ודייקין דוקא חזרת וחזרת גלן דהרייתו מין חזרת גינה, הני הוא דליתנהו גינה, אלא כרמי, הא חזרת ועולשין אע"ג דהרייתו מין מרור אינון כלאים הוו, וכי תמא הכי קתני כל מין חזרת, וכל מין עולשין, וכל מין כרישין, וכל מין כוסבר, וכל מין חרדל, וכל מין דלעת, אלו כולן ביהודי נזרעין בערוגה, והא רב הוא דאמר זוגות וזוגות שנינו, כלומר חזרת וחזרת גלן הנזרע, ועולשין ועולשי שדה זוג אחד, כרישין וכרישי שדה זוג אחד, כי האי גונא וזוגות וזוגות בפני עצמן אינן כלאים, הא כוליהו בהדידי נזרעין דקאמר רבה בר רב הונא כהילכתא אחד מין כלומר אם בא לזרען בערוגה אחת נוטין לכל אחד ואחד כדי בעברתו שלא יהא דזע אחד וינק מגבול חברו שכל אחד מהן בפני עצמו הוא.